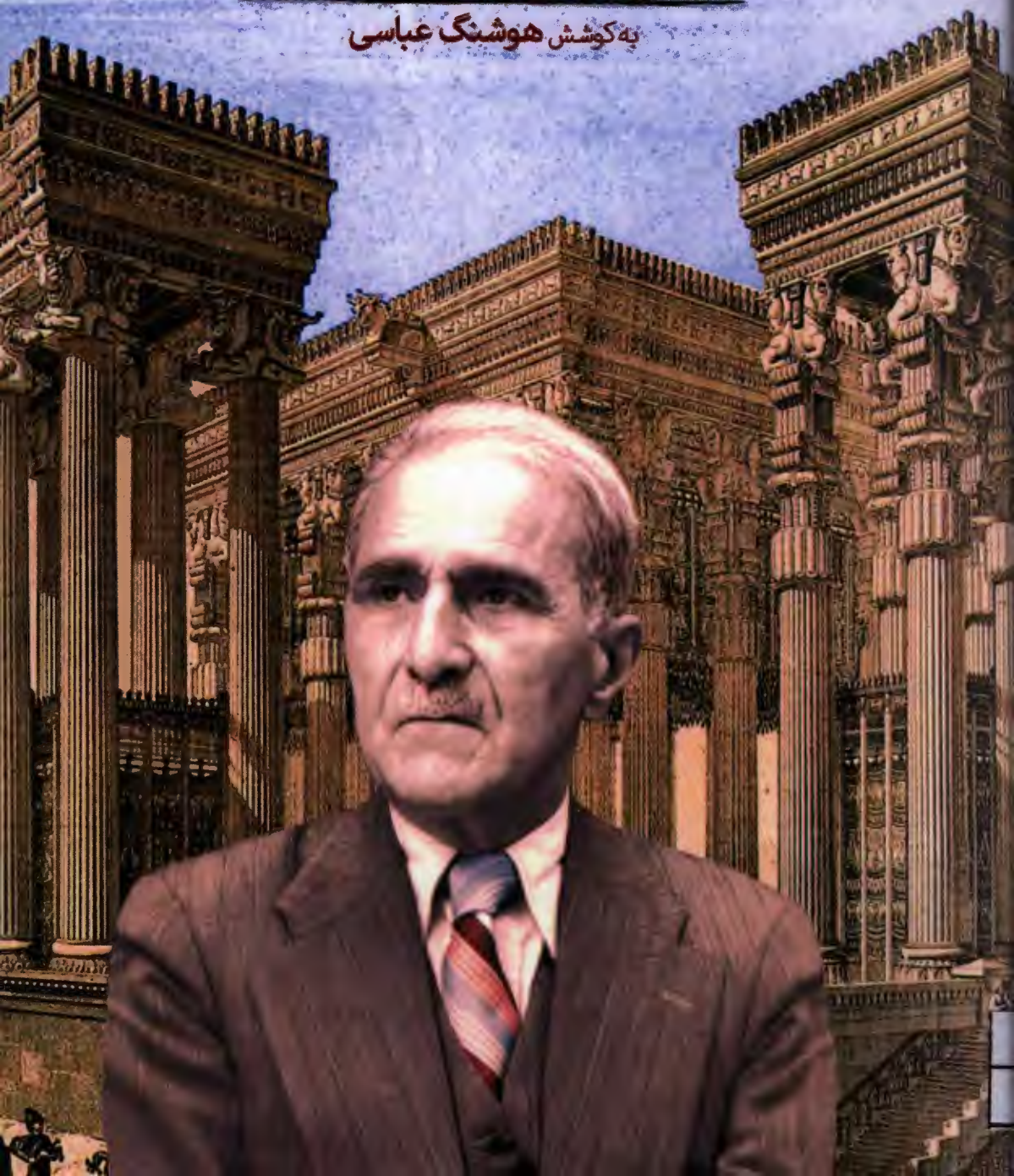

استاد ابراهیم پورداود و ایران‌شناسی

به کوشش هوشنگ عباسی

استاد ابراهیم پورداود و ایران شناسی

به کوشش: هوشنگ عباسی

آوا گلدار

سرشناسه	: عباسی، هوشنگ، ۱۳۳۳-
عنوان و نام پدید آور	: استاد ابراهیم پورداود و ایران شناسی / به کوشش هوشنگ عباسی.
مشخصات نشر	: تهران، آوای کلار، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	: ۳۹۶ ص.: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۲۶-۱۲۳-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: پورداود، ابراهیم، ۱۳۴۷-۱۲۶۴.
موضوع	: ایرانشناسان -- سرگذشتنامه
رده بندی کنگره	: ۹۵۵/۰۰۹۲ : ۱۳۹۴ پ/۵۵/۵۵ DSR۶۴
رده بندی دیویی	: ۳۸۸۷۹۹۴
شماره کتابشناسی ملی	

استاد ابراهیم پورداود و ایران شناسی

هوشنگ عباسی

ناشر	■	: آوای کلار
ویراستار	■	: آراسته بیداریخت
طراح جلد	■	: کاوه حسن بیگلو
صفحه آرای و تنظیم	■	: مژگان اعتصامی
نوبت چاپ	■	: نخست ۱۳۹۵
لیتوگرافی، چاپ	■	: کانون آگهی و تبلیغات آوای کلار
شمارگان	■	: ۱۲۰۰
بها	■	: ۳۵۰۰۰ تومان

تمام حقوق این اثر برای ناشر و مؤلف محفوظ است.

تهران - انتشارات آوای کلار - ص. پ: ۶۵۵-۱۹۵۸۵

تلفکس: ۲۲۵۸۹۲۳۴

www.avayekelar.ir

پخش www.danielpress.net

تلفن پخش: ۸۸۳۵۸۷۰۹

سخن ناشر

استاد ابراهیم پورداوود، مردی از سلاله پاکان و نیک اندیشان، وطن دوستی سترگ و قوی فکر، اندیشمندی بزرگ و معلمی مهربان و بی نظیر، شخصیتی که به زبان و فرهنگ ایران باستان شخصیت و هویت بخشید، کسی که با صرف عمر خود به عمر فرهنگ این مملکت افزود.

آنچه که در کتاب پیش رو می‌خوانید همه از کردار و رفتار و گفتار نیک این دانشی مرد بزرگ حکایت دارد. گفتن یا نوشتن درباره چنین مرد، نه کاریست خرد. لذا در این مقال اندک به آن بسنده می‌کنیم که بگوییم او فردوسی زمان خود بود.

زندگی او داستان روح بیقراری بود که در کوچ و کوشش و سیر جهان تجلی یافته اما در راه رسیدن به مقصود و پیشرفت و ترقی ایران عزیزش از هیچ تلاشی دریغ نورزیده و از هر دستاویز مؤثری بهره جسته است.

شخصیت علمی، فرهنگی و ادبی استاد پور داوود و زحمات فراوانی که برای شناخت هر چه بیشتر و بهتر فرهنگ ایران باستان بر دوش کشیده است بر هیچ ایران دوستی پوشیده نیست. او اولین استاد و پایه‌گذار رشته «تمدن و فرهنگ ایران باستان» در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران و هم‌چنین اولین استاد «حقوق در ایران باستان» در دانشکده حقوق بوده است.

او مورد توجه و تکریم دانشمندان و شعرای هم زمان خود بود، شخصیت‌هایی چون:

دار مستتر خاورشناس مشهور آلمانی، تاگور دانشمند و فیلسوف هندی، ادوارد براون شرق‌شناس بنام انگلیسی، محمدعلی جمالزاده، علامه محمد قزوینی، بزرگ علوی، تقی‌زاده و ...

استاد پس از سپری کردن ۸۳ سال زندگی و آفریدن شاهکارهای فراوان سرانجام در سحرگاه روز یکشنبه ۲۶ آبان ۱۳۴۷ بر اثر سکته قلبی دار فانی را وداع گفت.

او از شایسته‌ترین فرزندان ایران و نمونه‌ی کامل یک استاد در سطح جهانی بود که در شناساندن فرهنگ ایران باستان کوشش بسیار کرد.

لازم به توضیح است در کتاب حاضر تاریخ تولد استاد به دو روایت نقل شده است:

۱- بیستم بهمن ماه ۱۲۶۴ برابر ۹ فوریه ۱۸۸۶

۲- چهاردهم اسفند ماه ۱۲۶۴ برابر ۵ مارس ۱۸۸۶

که در مقالات مختلف آورده در کتاب و هم چنین یادداشت‌های استاد به هر دو تاریخ اشاره شده است. با این حال بر اساس استعلام اخذ شده از ثبت احوال رشت تاریخ بیستم بهمن ماه ۱۲۶۴ تأیید گردیده است. پایان سخن شایسته است از جناب آقای هوشنگ عباسی که در گردآوری و تدوین سری مقالات و نوشته‌های کتاب اهتمام وافر داشته‌اند سپاسگزاری گردد. باشد تا جوانان این مرز و بوم افتخار آفرینان خود را شناخته و در ادامه راه آن بزرگان همت گمارند.

انتشارات «آوای کلار» این فرصت را مغتنم شمرده، افتخار دارد که بتواند در شناساندن هر چه بیشتر بزرگ مرد فرهیخته جناب استاد ابراهیم‌پور داوود گامی مؤثر بردارد.

فهرست مطالب

صفحه	نام نویسنده	عنوان
		فصل اول: زندگی نامه و سالشمار و آثار
۱۳	هوشنگعباسی	زندگی نامه
۱۶	علی امیری	شجره نامه
۱۷	محمود نیکویه	سال شمار
۲۱	ایرج افشار	ابراهیم پورداود
۳۳	پوران دخت پورداود	پدر از زبان دختر
۳۵		استاد پورداود در خاطره های استاد احسان یارشاطر
۳۷	محمود نیکویه	استادان و شاگردان استاد پورداود
۴۵	-	کتابشناسی استاد پورداود
۴۹	-	پورداود و ایجاد انجمن ایران شناسی
۵۱	-	یادنامه ها و یادگار نامه های استاد پورداود
۵۵	-	روش علمی تحقیقات پورداود
		فصل دوم: کلیات
۶۵	محمد باقری	یادی از استاد پورداود
۶۷	افشین پرتو	استاد ابراهیم پورداود
۷۱	ابوالقاسم جلیل پور	پورداود و دساتیر
۷۷	عصمت الملوک حکیمی	استاد پورداود ایراندوست والا
۸۳		استاد پورداود مردی که آسمان هم برای مرگش گریستجهانگیر دانای علمی
۹۹	محمود دهقان	دُهلِ پورداود
۱۰۹	محمد رضا راشد محصل	آن عزیزان رو به بی سو کرده اند
۱۱۵		از پست و بلند مبارزات و فعالیت های ابراهیم پورداودطهمورث ساجدی
۱۳۱	سروش گیلان	استاد ابراهیم پورداود آبروی گیلان

۱۳۳	زهرای سیاوش آبکنار	فردوسی گیلان
۱۳۵	میرشمس شکوهی راد	فضایل را دریابیم
۱۳۹	دکتر محمدحسین عزیزی	درباره‌ی استاد پورداود
۱۴۳	مهدی ضمیری	استاد پورداود و هویت ملی ایران
۱۴۷	احمد علی دوست	نام مبارکی در فرهنگ و ادب پارسی
۱۵۷	هادی قلیزاده	پورداود، پیشگام اوستاشناسی در ایران
۱۶۷	استاد ابراهیم پورداود، پژوهشگری که ترانه نیز می‌سرود	کریم کوچکی زاد
۱۶۹	سید نوری کیافر	پورداود و ایران
۱۷۵	دکتر غلامحسن مهدی‌زاده	پژوهشگر دانشمند دخمه‌نشین
۱۸۱	رضا نوزاد	اوستادی روزنامه‌نگار و روزنامه‌نگاری اوستاد
۱۸۷	فریدون نوزاد	اقیانوسی خروشان
۱۸۹	محمود نیکویه	منابع و مآخذ درباره‌ی استاد پورداود
۱۹۷	منوچهر هدایتی	گزارشگر فصل‌های کهن، استاد پورداود
۲۰۳	محمود نیکویه	سخنی درباره‌ی آرامگاه پورداود
		فصل سوم: برگزیده‌ی مقالات استاد پورداود
۲۰۹		میهن
۲۱۹		پرچم
۲۳۳		نام‌های دوازده ماه
۲۵۳		پول
۲۸۵		برنج
۳۰۷		سراج و البرز
۳۱۱		چهارشنبه‌سوری
۳۱۵		پیش‌گفتار بر کتاب فرهنگ مرعشی
۳۱۹		مؤخره
		فصل چهارم: استاد
۳۲۳		سند شماره‌ی ۱: رونوشت شناسنامه
۳۲۴		سند شماره‌ی ۲: ازدواج
۳۲۶		سند شماره‌ی ۳: بازگشت به ایران
۳۲۷		سند شماره‌ی ۴: عضویت در فرهنگستان ایران
۳۲۸		سند شماره‌ی ۵: تدریس در دانشگاه تهران
۳۲۹		سند شماره‌ی ۶: تدریس در دانشگاه تهران

۳۳۰	سند شماره‌ی ۷: بزرگداشت پورداود
۳۳۱	سند شماره‌ی ۸: نشان دانش
۳۳۴	سند شماره‌ی ۹: نشان دانش
۳۳۵	سند شماره‌ی ۱۰: حادثه دانشگاه
۳۳۶	سند شماره‌ی ۱۱: بازنشستگی
۳۳۸	سند شماره‌ی ۱۲: استاد ممتاز
۳۴۰	سند شماره‌ی ۱۳: تدریس در دانشگاه تهران
۳۴۱	سند شماره‌ی ۱۴: مهر زادگاه
۳۴۴	سند شماره‌ی ۱۵: درگذشت
۳۴۵	نُت خنیاگر هنرور غلامحسین خان مین‌باشیان تحصیل کرده آلمان
۳۴۹	فرمان نشان شوالیه دوسن سیلواستر
۳۵۰	دیپلم دکترای افتخاری دانشگاه دهلی
۳۵۱	سند ازدواج
	فصل پنجم: عکس‌ها و تصاویر
	پیوست: نمایه

هوشنگ عباسی

زندگی‌نامه‌ی استاد ابراهیم پورداود

ابراهیم پسر حاجی داود، ادیب و شاعر، پژوهشگر، نویسنده و ایران‌شناس در چهاردهم اسفند ۱۲۶۴ خورشیدی (۵ مارس ۱۸۸۶ م) در شهر رشت محله‌ی سبزه‌میدان دیده به هستی گشود. خانه‌ای که در آن تولد یافت، «تا چند سال پیش «دبستان عنصری» و امروز، آموزش و پرورش ناحیه‌ی یک می‌باشد.» (نیکویه، ۱۳۷۸: ۱)

وی درباره‌ی پدر و مادرش می‌گوید: «پدرم بازرگان و ملاک بود و مادرم دختر حاج ملاحسین خماسی از خاندان مجتهدین بزرگ بود، امروز خانواده‌ام در گیلان داودزاده خوانده می‌شود.» (ماهنامه‌ی دانشکده‌ی ادبیات، آذر ۱۳۴۷: ۱۹۴)

در یشت‌ها درباره‌ی نسب خود می‌گوید: «چنین گوید مفسر این نامه‌ی مقدس ابراهیم پورداود، پورباقر، پورمحمدحسین رشتی» (پورداود، ۱۳۴۷: ۱۱)

وی درباره‌ی دوران کودکی خود می‌گوید:

«در کودکی بسیار ناآرام بودم، باید همین سرکشی طبع باشد که مرا به دگرگون حرف زدن کشاند...» (گرچی، ۱۳۴۳: ۱۹)

در شش سالگی به مکتب‌خانه‌ای فرستاده شد که پدرش برای تربیت فرزندان خود برپا ساخته بود، که اینک مکتب‌خانه‌ی میرزا محمدعلی آرامگاه پدر و برادران و از جمله خود اوست. پس از آن به مدرسه‌ی علمیه‌ی «حاج حسن» به مدیریت سید عبدالرحیم خلخالی در مسجد صالح آباد رفت. خود در این باره می‌نویسد:

«سال‌ها در آن‌جا صرف و نحو می‌خواندم و از رئیس آن مدرسه سید عبدالرحیم خلخالی که در ۲۹ خرداد ۱۳۲۱ در تهران به بخشایش ایزدی پیوست، استفاده کردم (اگر قول می‌دهید به کسی بروز ندهید محرمانه عرض می‌کنم که چیزی در آن مدرسه یاد نگرفتم.» (گرجی، ۱۳۴۳: ۱۹)

در سال ۱۲۸۳ خورشیدی به اتفاق برادرش سلیمان و استادش سید عبدالرحیم خلخالی وارد تهران شد و به تحصیل طب پرداخت و نزد محمدحسین‌خان سلطان الفلاسفه، قانون ابن‌سینا، شرح اسباب و شرح نفیسی را فراگرفت، اما پس از مدتی طب را رها کرد و از راه بغداد به بیروت رفت و در مدرسه‌ی آمریکایی‌ها زبان و ادبیات فرانسه آموخت و پس از دو سال و نیم از بیروت به ایران برگشت و در شعبان ۱۳۲۸ قمری (۱۲۸۹ خورشیدی) به اروپا رفت و فرانسه را برای اقامت و تحصیل برگزید.

نخست در دبیرستان شهر بوئه (Beauvais) و پس از آن در دانشگاه پاریس حقوق آموخت و از درس استادانی چون: «شارل ژید» و «پلانوئل» بهره برد.

در هنگامه‌ی جنگ جهانی به همراه علامه قزوینی، مهدی ملک‌زاده و اشرف‌زاده‌ی تبریزی روزنامه‌ی «ایران‌شهر» را به قصد مبارزه با روس و انگلیس در جمادی‌الاول سال ۱۳۳۲ قمری منتشر ساخت. پس از شش ماه از پاریس حرکت کرد و در بغداد ساکن شد و روزنامه‌ی «رستخیز» را منتشر کرد. اما پس از انتشار چند شماره، عراق توسط انگلیس اشغال شد و او از بغداد به کرمانشاه آمد و در آن شهر چند شماره‌ی «رستخیز» را به انتشار رساند.

با نفوذ و گسترش قدرت انگلیس بر منطقه، ایران را ترک گفت و به آلمان رفت و در برلین ساکن شد. پورداود در شهریور ۱۲۹۹ خورشیدی در آلمان با دوشیزه‌ای به نام ارنی ازدواج کرد و در تیرماه سال ۱۳۰۱ یگانه فرزندش «پوران‌دخت» متولد شد. در این هنگام حقوق را رها کرد و به مطالعه در فرهنگ و زبان ایران‌باستان دل بست.

در سال ۱۳۰۲ خورشیدی به وطن برگشت و پس از دو سال سکونت در ایران در سال ۱۳۰۴ به دعوت پارسیان هند به آن کشور رفت. مدت دو سال اقامت در هند با دانشمندان پارسی هند به مطالعه‌ی فرهنگ و تمدن ایران باستان همت گماشت و تفسیر اوستا را آغاز کرد.

پورداود برای مطالعه‌ی بیشتر در فرهنگ و تمدن ایران باستان در خرداد سال ۱۳۰۷ بار دیگر عازم اروپا شد، در سال ۱۳۱۱ به دعوت رابیندرانات تاگور و از سوی دولت وقت ایران به هند رفت و از آذر ۱۳۱۱ تا اسفند ۱۳۱۲ در دانشگاه ویسو بهارتی در شانتی‌نیکیتان به تدریس فرهنگ ایران باستان اشتغال ورزید. پورداود در فروردین‌ماه سال ۱۳۱۳ بار دیگر به اروپا رفت و پس از چند سال تحقیق و پژوهش در اردیبهشت ۱۳۱۷ برای اقامت دائم در وطن وارد تهران شد و در دانشگاه تهران به تدریس «تاریخ تمدن ایران پیش از اسلام» و «زبان اوستا» پرداخت و نیز به عضویت پیوسته‌ی فرهنگستان ایران درآمد.

فصل اول: زندگی‌نامه و سالشمار و آثار ♦ ۱۵

پورداد در اسفندماه ۱۳۲۲ خورشیدی بار دیگر به اتفاق علی‌اصغر حکمت و غلامرضا رشید یاسمی به هند سفر کرد، مسافرت وی تا فروردین ۱۳۲۳ ادامه داشت. استاد در ششم مهر ۱۳۲۴ انجمن ایران‌شناسی را بنیان نهاد که درباره‌ی تاریخ ایران‌باستان پژوهش می‌کرد.

دانشگاه تهران به مناسبت شصتمین سالگرد زادروزش در سال ۱۳۲۴ بزرگداشتی از او بعمل آورد و این نخستین بار بود که به کوشش زنده‌یاد دکتر محمد معین به نام استاد در ایران جشن‌نامه‌ای منتشر شد.

به پیشنهاد دانشکده‌ی ادبیات و تصویب دانشگاه تهران، در آبان ۱۳۲۵ نشان درجه‌ی یک علمی به او تقدیم شد. پورداد در دی‌ماه ۱۳۳۴ از طرف دانشگاه ویسو بهارتی برای ایراد یک رشته سخنرانی درباره‌ی ایران باستان به هند دعوت شد که این مسافرت مدت دو ماه ادامه داشت.

کنگره بیست و پنجم مستشرقین در آرمادماه ۱۳۳۹ در مسکو تشکیل و پورداد به اتفاق: ایرج افشار، سعید نفیسی، محمد معین و مجتبی مینوی به این کنگره دعوت شد.

وی در مهرماه ۱۳۳۹ طبق قانون دانشگاه بازنشته شد، اما به دلیل توانایی جسمی، این کار به تعویق افتاد، در همین سال دبستان پورداد به پاس تلاش‌های استاد نام‌گذاری شد. پورداد در آذرماه ۱۳۴۱ به همراه: پرویز ناتل خانلری، سید حسن تقی‌زاده، بدیع‌الزمان فروزان‌فر، سعید نفیسی و علی‌اصغر حکمت به عضویت «شورای فرهنگی سلطنتی» منصوب شد و در اسفندماه ۱۳۴۲ به همراه دکتر رضازاده شفق از طرف دانشگاه تهران به عنوان استاد ممتاز انتخاب گردید. وی در مهرماه ۱۳۴۳ بعد از ۲۷ سال تدریس بازنشته شد و در ۲۳ مهرماه ۱۳۴۴ به عضویت هیئت امنای کتابخانه‌ی پهلوی درآمد. در آرماد سال ۱۳۴۳ به کنگره‌ی بیست‌وششم مستشرقین در هند دعوت شد، «وی در این کنگره «ریاست شعبه‌ی ایران‌شناسی» را به عهده داشت.» (میرانصاری، ۱۳۷۸: ۳۷۱)

به پاس خدمات علمی و انسان‌دوستانه‌ی پورداد در ۶ بهمن ۱۳۴۴ نماینده‌ی پاپ در ایران نشان شوالیه سن سیلوستر را از طرف پاپ ششم رهبر کاتولیک‌های جهان به وی پیشکش کرد.

پورداد در سحرگاه روز یکشنبه بیست‌وششم آبان‌ماه ۱۳۴۷ در ۸۳ سالگی بر اثر سکته‌ی قلبی جهان را بدرود گفت، پیکر او در روز سه‌شنبه ۲۸ آبان‌ماه از مسجد استاد مطهری (سپهسالار سابق) با حضور رئیس مجلس شورای ملی، وزیر فرهنگ و هنر، وزیر علوم و آموزش عالی، معاون وزارت دربار، جمعی از نمایندگان مجلس، روزنامه‌نگاران، طبقات مختلف مردم، استادان دانشگاه و دانشجویان در مراسم باشکوهی تشییع و در آرامگاه خانوادگی‌اش در رشت به خاک سپرده شد.

محمود نیکوبه

سال شمار زندگی استاد پوردادود

۱۲۶۴خ (۲۰ بهمن برابر با ۱۸۸۶م و ۱۳۰۳ هـ.ق) تولد در محله‌ی سبزه میدان رشت.

۱۲۷۱خ رفتن به مکتب و آموزش ابتدایی.

۱۲۷۵ تا ۱۲۸۴خ آموزش علوم دینی در مدرسه طلاب حاجی حسن واقع در بازارچه سبزه میدان- سرایش اشعار مذهبی با تخلص «لسان».

۱۲۸۴خ (۱۳۲۳هـ.ق) رفتن به تهران به اتفاق برادرش (سلیمان داود زاده) و استادش (سید عبدالرحیم خلخالی) جهت آموختن طب قدیم و فرانسه در مدرسه‌ی آلیانس.

۱۲۸۷خ (۱۳۲۶ هـ.ق) حرکت از راه قم و کرمانشاه به لبنان و آموختن زبان و ادبیات فرانسه در مدرسه‌ی لائیک بیروت. آشنایی با سید محمدعلی جمالزاده.

۱۲۸۹خ بازگشت به ایران و دیدار خانواده.

۱۲۸۹خ (شهریور- شعبان ۱۳۲۸ هـ.ق) سفر به فرانسه از راه باکو و وین جهت تحصیل در رشته‌ی حقوق و آشنایی با محمد قزوینی. هم‌چنین آغاز روزنامه‌نگاری پوردادود با انتشار روزنامه‌ای ژلاتینی به نام «دهل».

۱۲۹۳خ (برابر با ۱۳۳۲ هـ.ق و ۱۹۱۴م) انتشار روزنامه‌ی «ایران‌شهر» به همراهی محمد قزوینی و اشرف‌زاده تبریزی (۳ شماره).

۱۲۹۴خ سفر به عراق جهت ادامه‌ی روزنامه‌نگاری. انتشار روزنامه‌ی «رستخیز» در بغداد و کرمانشاه با همکاری جمالزاده (۲۵ شماره).

- ۱۲۹۵ خ سفر به آلمان در بحبوحه‌ی جنگ جهانی اول و ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی حقوق در دانشگاه برلین - آشنایی با سید حسن تقی‌زاده و گروه ملیون ایرانی و همکاری با نشریه «کاوه».
- ۱۲۹۶ خ آشنایی با خاورشناسان آلمانی و ترک رشته‌ی تحصیلی حقوق و ادامه‌ی تحصیلات در زمینه‌ی زبان‌های باستانی ایران و پژوهش در اوستا و فرهنگ ایران باستان.
- ۱۲۹۹ خ (شهریور) ازدواج با خانم «ارنی» دختر یک دندان‌پزشک آلمانی.
- ۱۳۰۱ خ زایش یگانه دختر پورداود (پوراندهخت).
- ۱۳۰۳ خ (۱۹۲۴م) مراجعت به ایران همراه با خانواده از راه اروپای شرقی و انزلی.
- ۱۳۰۴ خ (۲۶ مهر - نوامبر ۱۹۲۵م) مسافرت به هند بنا به دعوت پارسیان هند و ادامه‌ی مطالعات در زمینه‌ی آیین مزدیسنا و گزارش و تفسیر اوستا به مدت دو سال و نیم تا سال ۱۹۲۸م و شرکت در مراسم مذهبی «یزشن».
- ۱۳۰۵ خ نشر سخنرانی‌ها در هند در مجموعه‌ای به نام «خرمشاه».
- ۱۳۰۶ خ انتشار «پوراندهخت‌نامه» دفتر شعر پورداود و نیز نشر «سوشیانس».
- ۱۳۰۷ خ (خرداد - مه ۱۹۲۸م) بازگشت به آلمان و ادامه‌ی پژوهش در آیین مزدیسنا و انتشار بخش نخست «یشت‌ها».
- ۱۳۱۰ خ انتشار دومین بخش «یشت‌ها» و «خردهاوستا».
- ۱۳۱۱ خ مسافرت به هند به دعوت رایبندرانات تاگور جهت تدریس در دانشگاه ویسو بهارتی (از آذر ۱۳۱۱ تا اسفند ۱۳۱۲).
- ۱۳۱۲ خ (دسامبر ۱۹۳۳م) شرکت در هفتمین کنگره‌ی شرقی هند و ایراد سخنرانی با عنوان: «مراجعاتی چند در خصوص آئین بودا در ادبیات و تاریخ ایران» و نیز انتشار بخش نخست «یسنا» و «گفت و شنود پارسی».
- ۱۳۱۳ خ (فروردین - مارس ۱۹۳۴م) بازگشت به آلمان و ادامه‌ی مطالعات.
- ۱۳۱۶ خ (۲۰ بهمن) بازگشت به ایران و تدریس زبان‌های کهن در دانشگاه تهران.
- ۱۳۲۲ خ (اسفند) مسافرت رسمی به هند به دعوت دولت هند به اتفاق یک هیئت فرهنگی به همراهی علی‌اصغر حکمت و رشید یاسمی و بازدید از دانشگاه‌ها و مراکز فرهنگی هند.
- ۱۳۲۴ خ (۲۷ فروردین) سالروز شصتمین سال تولد پورداود از طرف انجمن فرهنگی ایران و شوروی در بندرانزلی.

۱۳۲۴خ (۶ مهرماه) تأسیس انجمن ایران‌شناسی توسط پوردادود جهت تحقیق و پژوهش در ادبیات و آیین کهن ایران و انتشار کتاب. این انجمن در سال ۱۳۲۶ در دبیرستان فیروز بهرام به تشکیل کلاس‌هایی برای آموزش زبان‌های باستانی پرداخت.

۱۳۲۵خ (۱۳ آبان) برگزاری مراسم شصتمین سالروز تولد پوردادود در دانشگاه تهران و انتشار یادنامه‌ی پوردادود توسط دکتر محمد معین و اهدای نشان اول دانش توسط دکتر علی شایگان وزیر فرهنگ و نیز اهدای منشور سپاس از طرف دکتر علی اکبر سیاسی رئیس دانشگاه تهران.

۱۳۲۶خ انتشار کتاب «فرهنگ ایران زمین».

۱۳۲۹خ نشر گزارش پیراسته‌ای از «گاتها».

۱۳۳۱خ انتشار «هرمزنامه» مجموعه‌ای از مقالات پوردادود.

۱۳۳۹خ شرکت در کنگره‌ی بیست و پنجم خاورشناسان در مسکو به اتفاق دکتر محمد معین، مجتبی مینوی، دکتر احسان یارشاطر، ایرج افشار و دکتر ماهیار نوایی. ریاست هیئت با پوردادود بود. بعد از پایان کنگره پوردادود به فنلاند، سوئد و هلند مسافرت کرد.

۱۳۴۰خ شرکت در سومین کنگره‌ی یهود به دعوت دولت اسرائیل به یادبود دوهزار و پانصدمین سال آزادی یهود به دست کوروش هخامنشی. در این سفر استقبال رسمی از پوردادود به عمل آمد. پوردادود پس از پایان سفر به ایتالیا، یونان و انگلستان رفت و سپس به وطن بازگشت. انتشار کتاب «صد پند تاگور».

۱۳۴۱خ (دهم آذر) عضویت در شورای فرهنگی سلطنتی.

۱۳۴۲خ (۴ ژانویه ۱۹۶۴م) شرکت در بیست و ششمین کنگره‌ی خاورشناسان در دانشگاه دهلی نو هند و دریافت دکترای افتخاری ادبیات.

در این سفر هم‌چنین انجمن‌های پارسیان هند در جلسه‌ی مشترکی در بمبئی به پاس تلاش پوردادود در ترجمه و تفسیر اوستا از ایشان تجلیل و سپاسنامه‌ای تقدیم استاد گردید.

۱۳۴۳خ بازنشستگی از استادی دانشگاه تهران. انتشار کتاب «ویسپرد» و «آناهیتا».

۱۳۴۴خ (۶ بهمن) دریافت نشان سن سیلوستر از نماینده‌ی پاپ در ایران به پاس خدمات انسان‌دوستانه. انتشار کتاب «بیژن و منیژه».

۱۳۴۴خ (۱۵ ژوئن ۱۹۶۵م) عضویت آکادمی جهانی علم و هنر.

۱۳۴۴خ (بهمن) برگزاری مراسم هشتادمین سالروز تولد پوردادود در انجمن فروهر (جوانان زرتشتی).

۱۳۴۵خ (۱۸ فروردین) دریافت نشان تاگور در انجمن فرهنگی ایران و هند.

۱۳۴۶خ انتشار دومین داستان منتخب شاهنامه «فریدون».

۱۳۴۷ خ (۲۶ آبان) درگذشت پورداود بر اثر سکته‌ی قلبی.

۱۳۴۷ خ (۲۸ آبان) تشییع جنازه پورداود از مسجد سپهسالار (استاد مطهری) و خاکسپاری آن در رشت در مقبره‌ی خانوادگی و برگزاری مراسم ترحیم در سی‌ام آبان در مسجد صفی رشت و شنبه ۲ آذر در مسجد سپهسالار تهران و برگزاری مراسم یادبود در انجمن زرتشتیان- دانشگاه تهران- انجمن فرهنگ ایران باستان و شهرستان‌ها.